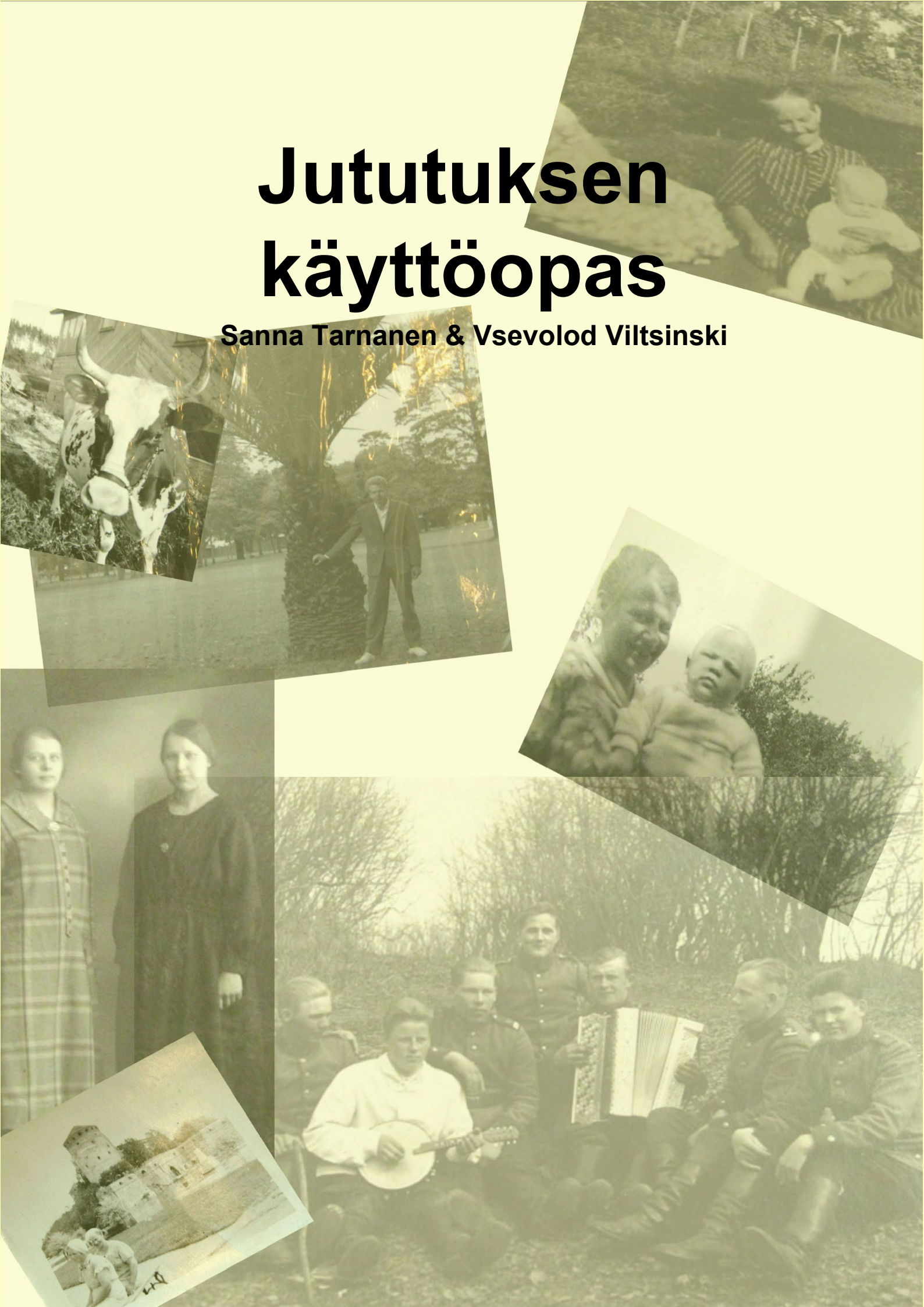

Jututuksen käyttöopas

Sanna Tarnanen & Vsevolod Viltsinski

Sisällysluettelo

Sisällys

Sisällysluettelo	2
Lukijalle	3
Jututuksen käytön aloittaminen	4
Sisäänkirjautuminen	5
Uloskirjautuminen	6
Käyttäjäprofiilin vaihtaminen	7
Omien tietojen lisääminen Jututukseen	8
Kuvan lisääminen omiin tietoihin	10
Elämänvaiheiden ja mieltymysten lisääminen perustietoihin	11
Kuvat Jututuksessa	12
Kuvan lisääminen elämäntaakseen	13
Elämäntaakseen kuviin liittyvien muistojen muokkaaminen	15
Kuvan etsiminen kuvapankista	16
Elämäntaakseen selaaminen	19
Videot Jututuksessa	21
Videoiden katsominen Jututuksessa	23
Musiikki Jututuksessa	25
Aikakoneen käyttö	26
Lyhyesti tietoturvasta ja tekijänoikeuksista	27
Digitarinat	28

Lukijalle

Haluaisitko kertoa tarinasi tai tallentaa muistosi jälkipolville? Jututukseen tallennetaan juuri Sinun tarinasi. Sovellus tarjoaa myös mahdollisuuden suomalaiseseen yhteiskuntahistoriaan eläytymiseen ja menneiden vuosikymmenien arkielämän muisteluun kuvien, musiikin, videoiden ja tekstin avulla.

Sinulla on käsissäsi Jututus sovelluksen käyttöopas, joka on suunnattu Jututus sovelluksen käyttäjille sekä käyttöä ohjaaville henkilöille. Käyttöopas sisältää kuvalliset ja kirjalliset ohjeet Jututuksen käytön päävaiheista. Lisäksi loppuun on koottu lyhyet tietoiskut tietoturvasta, tekijänoikeuksista ja digitarinoista.

Käyttöopas on syntynyt opinnäytetyönä Metropolia Ammattikorkeakoulun Vanhustyön koulutusohjelmassa. Kirjallisen oppaan lisäksi Jututus sovelluksen käytöstä on luotu myös lyhyet ohjausvideot.

Käyttöopasta ovat olleet kehittämässä Jututus Oy, Vanhusten Turva sr sekä pieni ryhmä Jututuksen ikääntyneitä käyttäjiä. Videoiden ja kirjallisen oppaan on tarkoitus olla kaikille käyttäjille saavutettavissa ja käytettävissä.

Toivomme antoisia hetkiä Jututuksen ja käyttöoppaan parissa.

Helsingissä 2022

Sanna Tarnanen ja Vsevolod Viltinski

Jututuksen käytön aloittaminen

Jututus jakautuu kuuteen osioon. Kaikille käyttäjille yhteisiä valmista sisältöä tarjoavat osiot ovat Aikakone, Musiikki, Kuvat ja Videot. Jokaiselle käyttäjälle henkilökohtaiset osiot ovat Tietoni ja Elämänkaareni.

Tietoni osioon voit tallentaa kuvasi, perustietosi, mieltymyksesi sekä elämänvaiheitasi.

Elämänkaareen voit lisätä omia kuvia, ääntä sekä tekstiä aikajärjestykseen elämähistoriasi tallettamiseksi jälkipolville.

Aikakone tarjoaa valmiiksi valikoituja ja sovellukseen tallennettuja kuvia ja tietoa eri vuosikymmeniltä muistelun tueksi.

Kuvat osiossa löytyy myös sovellukseen valmiiksi lisättyjä kuvia eri aihealueista kuvateksteillä ja ääniefekteillä varustettuna.

Musiikki ja Videot osiot sisältävät Youtubesta sovellukseen valikoituja ja linkitettyjä sisältöjä eri vuosikymmeniltä ja aiheista. Osioista löytyvät myös videoiden ja musiikin hakumahdollisuudet.

Kirjautuaksesi Jututus sovellukseen kirjoita internet selaimen hakukenttään <http://www.jututus.com>. Jututuksen käyttöön soveltuvat selaimet Mozilla Firefox, Google Chrome, Samsung Internet ja Safari. Internet Explorer selaimella ei voi käyttää sovellusta.

Sisäänkirjautuminen

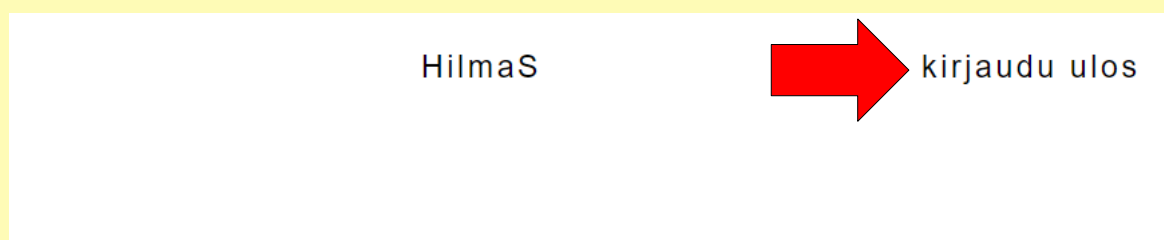

Paina Kirjaudu-linkkiä oikeasta yläkulmasta päästäksesi kirjautumaan sisään. Vasemmassa yläkulmassa olevasta Jututus -logosta pääset palaamaan eri osioista aina tähän aloitusnäkömään.

A screenshot of a login form titled 'Kirjaudu sisälle'. It has two input fields: 'Käyttäjätunnus' (Username) and 'Salasana' (Password). Below the password field is a checkbox labeled 'Näytä salasana'. At the bottom are two buttons: 'Kirjaudu sisään' and 'Peruuta'. Two red arrows point to the username and password input fields.

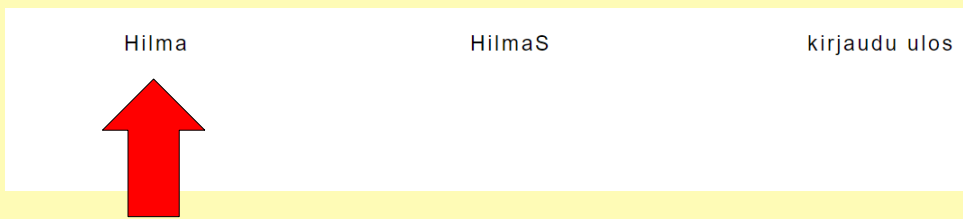
Kirjoita käyttäjätunnus ja salasana niille varattuihin kohtiin ja paina Kirjaudu sisään-painiketta. Näytä salasana -valinnasta näet kirjoittamaasi salasanan.

Uloskirjautuminen

Pääset kirjautumaan ulos Jututuksesta oikeasta yläkulmasta Kirjaudu ulos -linkistä. Jos unohdat uloskirjautumisen, järjestelmä kirjaa sinut ulos tietyn ajan kuluttua.

Käyttäjäprofiilin vaihtaminen

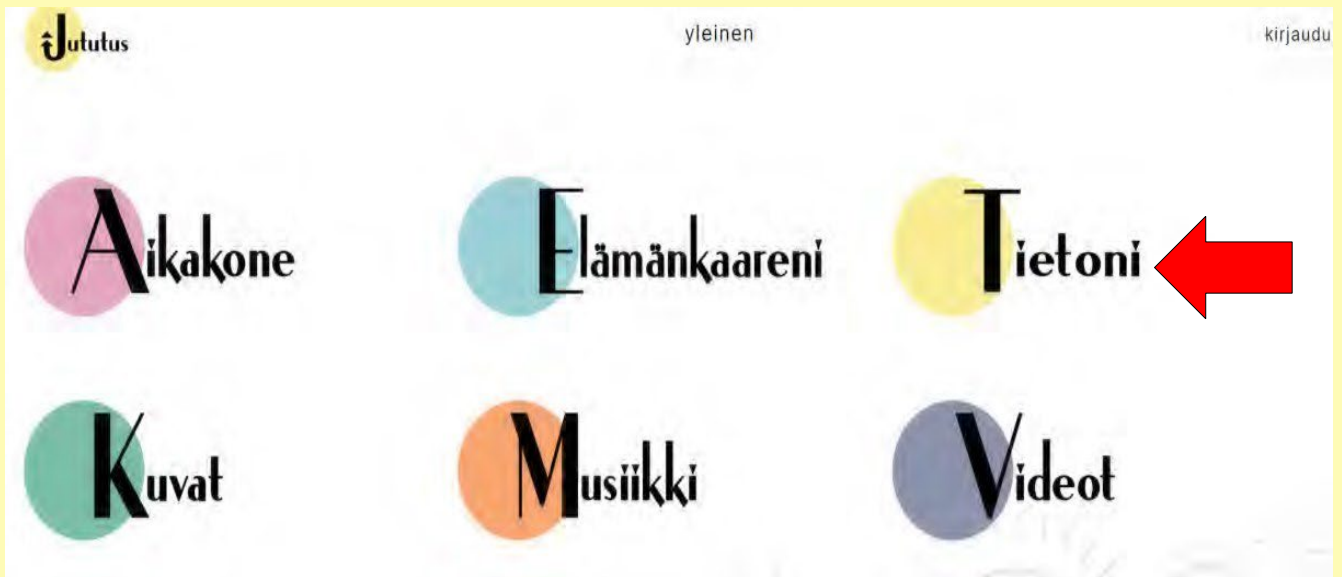
Jututuksessa voit vaihtaa käyttäjäprofiilia yläreunan keskellä olevasta linkistä.

Valitse listasta haluamasi profiili ja paina Vaihda profiili -painiketta. Listassa näkyvät kaikki profiilit, joihin sinulla on käyttöoikeus.

Yleinen profiili on kaikille käyttäjille näkyvillä oleva sovelluksen esittelyyn tehty profiili, joka soveltuu esimerkiksi erilaisiin ohjaustilanteisiin tai sovelluksen käytön harjoitteluun. Omalla käyttäjätunnuksella varustettu profiili taas on jokaisen henkilökohtainen, johon voidaan lisätä henkilökohtaista sisältöä ja muokata sitä.

Omien tietojen lisääminen Jututukseen

Paina Tietoni -linkkiä täyttääksesi omia tietojasi Jututukseen.

Kynä -painikkeesta pääset muokkaamaan perustietojasi.

Muokkaa arvoja

Kutsumanimi

Syntymäpaikka

Perheenjäsenet

Muut sukulaiset

Ystäviäni

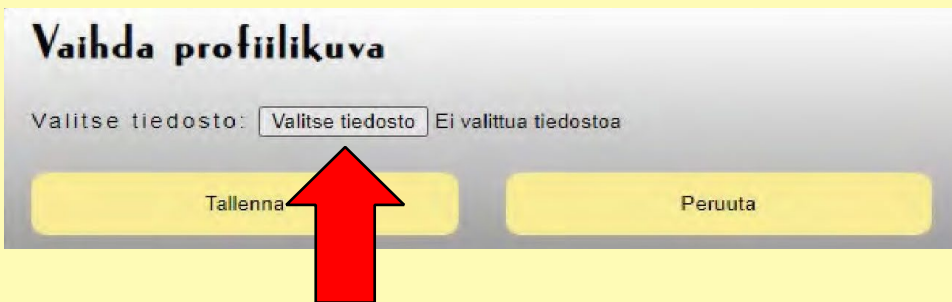

Voit lisätä kenttiin haluamasi tiedot, esimerkiksi kutsumanimen ja syntymäpaikan. Tallenna muutokset -painikkeesta muokkaukset tallentuvat tietoihisi. Halutessasi voit peruuttaa muutokset painamalla Peruuta.

Kuvan lisääminen omiin tietoihin

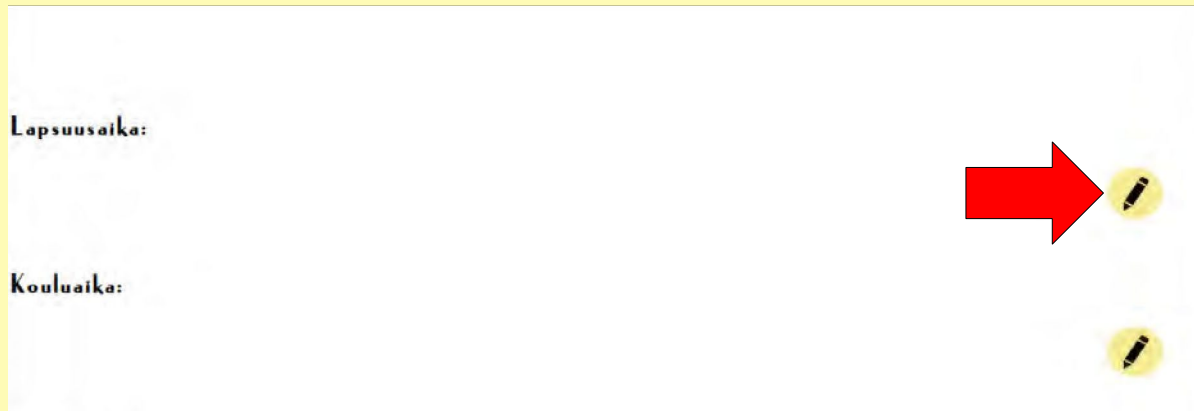

Lisää kuva -toiminnolla saat tallennettua tietoihisi oman.

Paina Valitse tiedosto -painiketta ja tietokoneesi tai tablettisi kansio avautuu. Valitse haluamasi kuva ja se vaihtuu profiilikuvaksi.

Elämänvaiheiden ja mieltymysten lisääminen perustietoihin

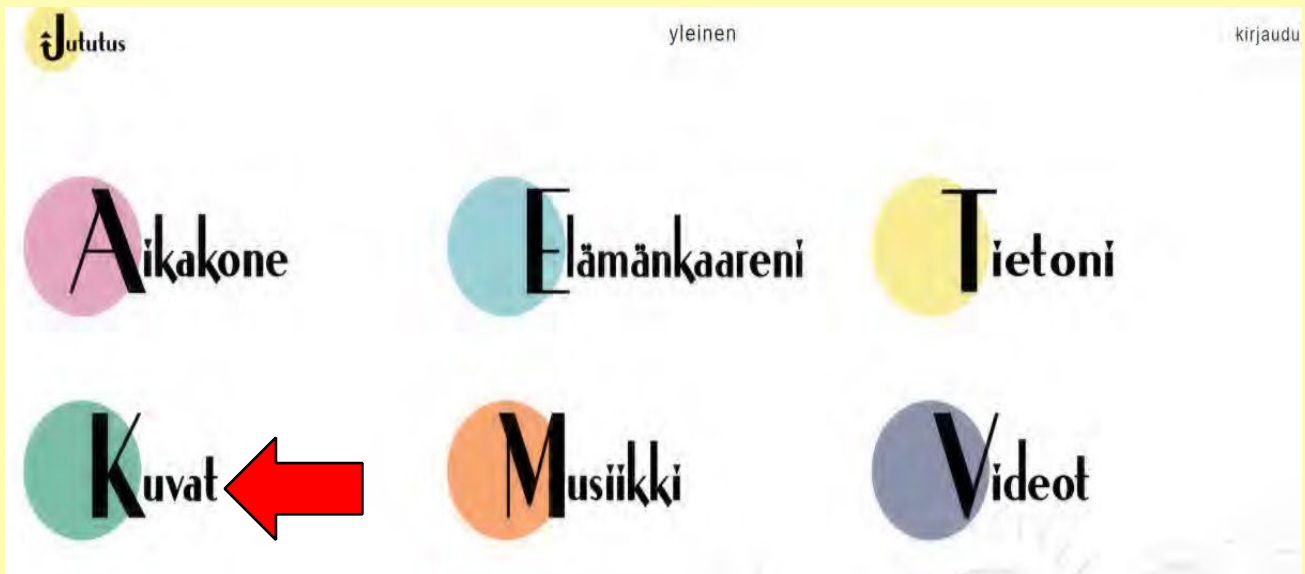

Voit lisätä perustietoihin myös tietoa eri elämänvaiheista tai mieltymyksistäsi. Painamalla Kynä -painiketta voit tallentaa tekstiä eri kohtiin.

Kun olet kirjoittanut jotakin esimerkiksi lapsuusajastasi, paina Tallenna muutokset -painiketta. Jos et haluaakaan tehdä muutoksia paina Peruuta.

Kuvat Jututuksessa

Painamalla Kuvat -linkkiä pääset Jututuksen Kuvat -osioon.

Jututuksen Kuvat -osiossa voit selata sovellukseen valmiiksi tallennettuja kuvia eri aiheista painamalla esimerkiksi Luonto -kuvaketta. Elämäнкаari sisältää valokuvia ja tarinoita, joita olet itse lisännyt Jututukseen. Suosikkeihin voit lisätä valikoimiasi kuvia.

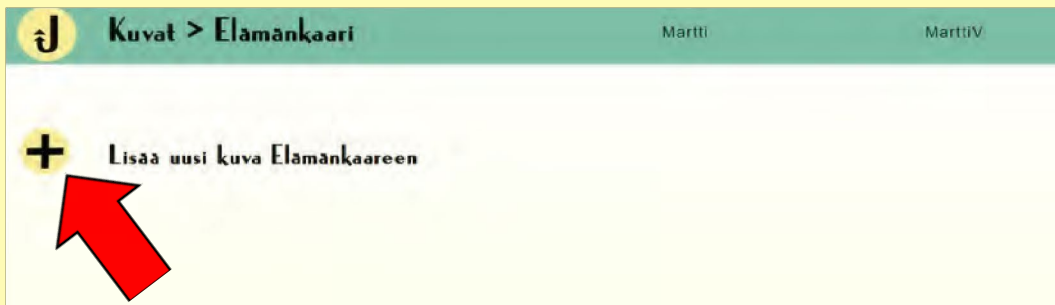
Kuvan lisääminen elämäankaareen

Jututukseen voit lisätä maksimissaan 5 mb kokoisen kuvatiedoston. Tarvittaessa voit pienentää kuvakokoa käyttämäsi laitteen kuvankäsittelyohjelmalla, joko rajaamalla kuvan sisältöä tai valitsemalla pienemmän tallennusmuodon.

Tietokoneissa yleisessä käyttöjärjestelmässä Windowsissa kuvakoon pienentäminen onnistuu esimerkiksi Paint -tai Valokuvat -ohjelmistojen avulla. Android -käyttöjärjestelmät ovat yleisiä tableteissa ja puhelimissa ja niissä on myös omat kuvankäsittelyohjelmansa, joista löytyy muokkaustoiminnot kuvakoon pienentämiseen.

Mene ensin Jututuksen Kuvat -osioon. Paina Elämäankaari -kuvaketta lisätäksesi kuvia omalle elämäankaarellesi.

Paina Plus -painiketta ja pääset lisäämään kuvan tietokoneeltasi tai tabletiltasi Elämäankaarelle.

Lisää uusi kuva
Elämäkkaareen

Valitse tiedosto: .jpg

Voit lisätä myös kuvaan liitettävän mp3-
audiotiedoston:

Vuosiluku

Kuukausi Päivä

Anna vuosiluku muodossa 1952 tai 1950-luku. Voit jättää
kuukauden ja päivän antamatta tai antaa pelkän
kuukauden.

Nimi

Kuvaus

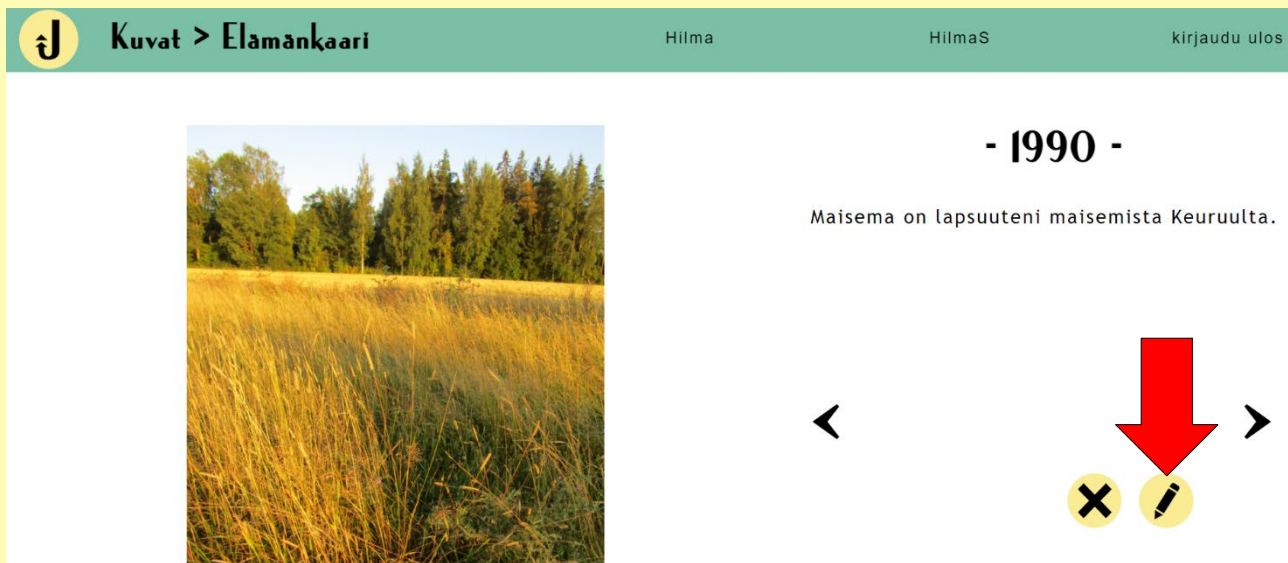
Paina Valitse tiedosto -painiketta ja valitse haluamasi kuva.

Vuosiluku kohta on pakollinen, mutta muut kohdat ovat vapaaehtoisia. Jos haluat lisätä päivämäärän ja kuukauden, kirjoita päivämäärä esimerkiksi muodossa 01.01. sisältäen kaksi numeroa.

Paina lopuksi Tallenna -painiketta tai jos et haluakaan lisätä kuvaa paina Peruuta.

Muistojen tallentamiseen riittävät pelkät kuvat tallennettuna elämäkkaarelle. Kuvaan liittyviä muistoja ei tarvitse kirjoittaa samalla kertaa. Kuvaan liittyviä muistoja pääset kirjoittamaan ja muokkaamaan vielä kuvan tallentamisen jälkeenkin tarvittaessa.

Elämänkaaren kuviin liittyvien muistojen muokkaaminen

Tallennettuasi kuvan elämänkaarelle, pääset muokkaamaan kuvaan liittyviä muistoja painamalla Kynä -kuvaketta. Kuvaan liittyviä tietoja voit muokata niin monta kertaa kuin haluat.

Voit muokata kuvan nimeä, kuvan ajankohtaa tai kuvaan liittyvää tekstiä kirjoittamalla kyseisiin kenttiin.

Voit myös lisätä kuvaan MP3 äänitiedoston laitteeltasi painamalla Valitse tiedosto -painiketta.

Peruuta -painikkeesta voit perua tekemäsi muutokset.

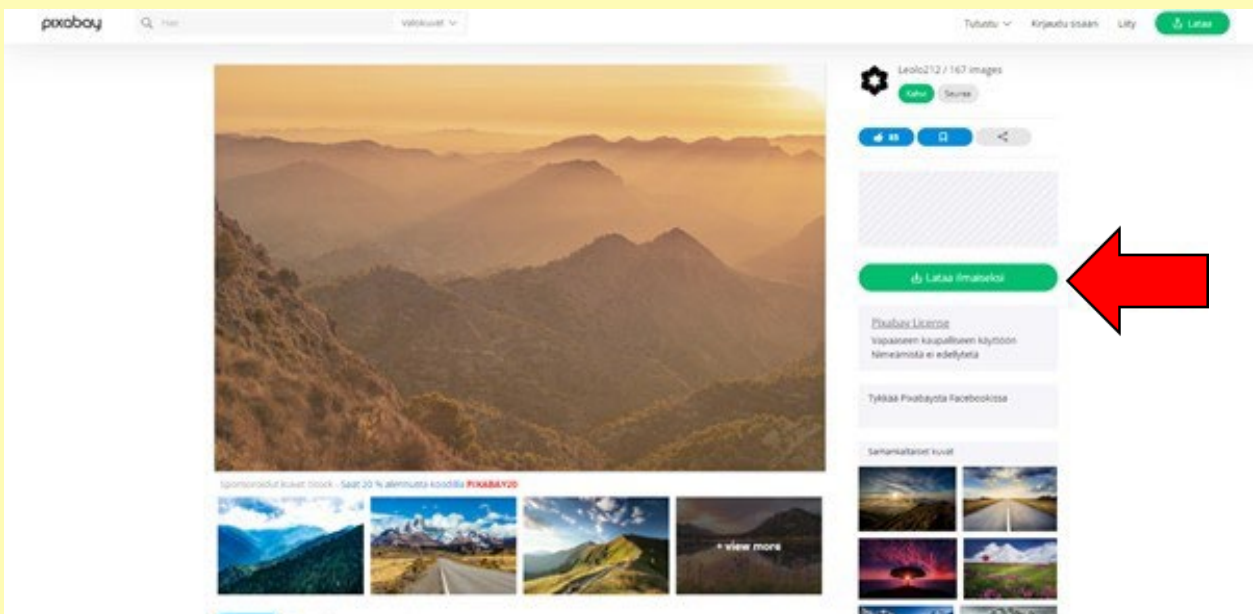
Kun olet valmis muokkaamisessa paina Tallenna muutokset.

Kuvan etsiminen kuvapankista

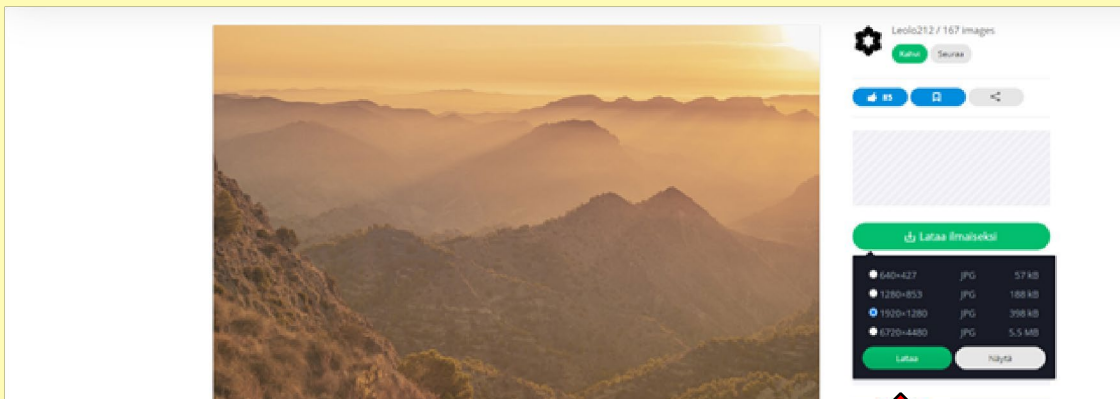
Internetistä löytyy ilmaisia kuvapankkeja, joiden kuvia voit käyttää muistojesi tallentamisessa, jos sinulta itseltäsi ei löydy aiheesta sopivaa kuvaa.

Ilmaisia kuvapankkeja, joiden kuvien tekijänoikeudet sallivat kuvien käyttämisen ovat mm. www.pexels.com tai www.pixabay.com.

Tässä lyhyt ohjeistus kuvan tallentamiseen Pixabay -kuvapankista. Kirjoita internet selaimen osoitekenttään www.pixabay.com. Sivuston hakukenttään voit kirjoittaa haluamasi hakusanan, esimerkiksi luonto. Paina Enteriä näppäimistöltäsi tai hakukentässä näkyvää suurennuslasi kuvaketta haun suorittamiseksi. Valitse haluamasi kuva.

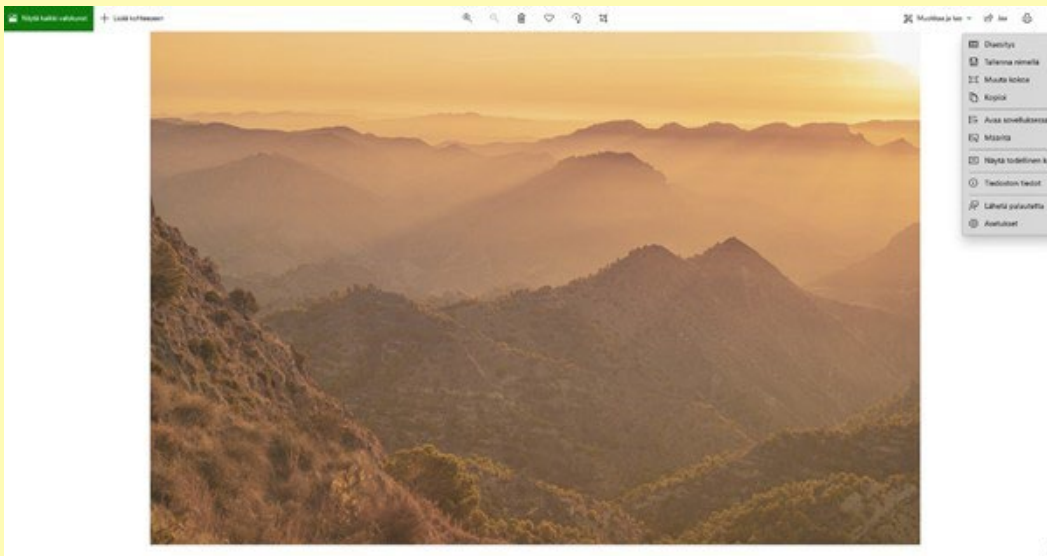
Paina Lataa ilmaiseksi -painiketta.

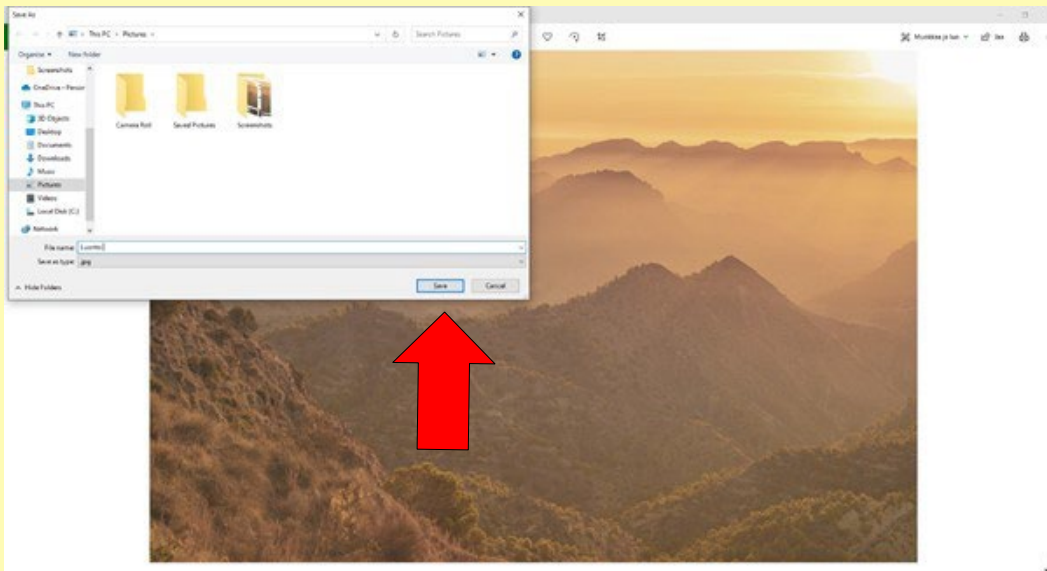
Valitse tallennettavalle kuvalle tallennuskoko. Jututukseen sopivat maksimissaan 5 mb kuvakoot. Paina vihreää Lataa-painiketta.

Painamalla näytön vasemmasta alalaidasta kuvan latautumisen painiketta kuvasi avautuu näytölle.

Paina kuvaketta, jossa on kolme pistettä ja paina Tallenna kuva nimellä. Näin pääset tallentamaan kuvan koneellesi.

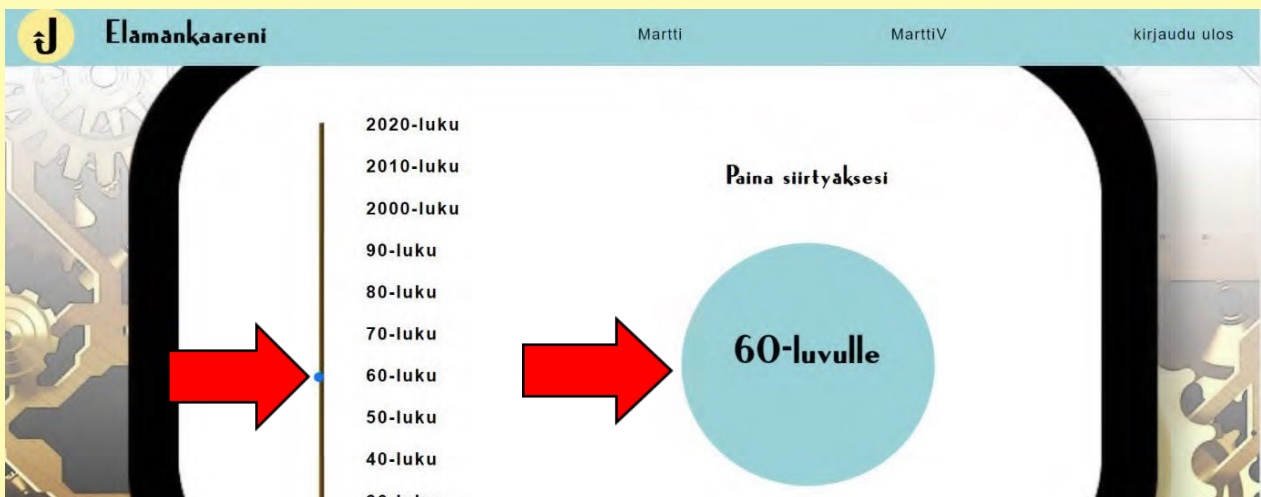

Anna kuvallasi haluamasi nimi tai käytä koneen antamaa automaattista nimeä. Paina Tallenna -painiketta, niin kuvasi on tallentunut laitteellesi. Voit halutessasi lisätä kuvan elämäankaarellasi seuraten käyttöoppaan ohjeita kuvan lisäämisestä elämäankaarelle.

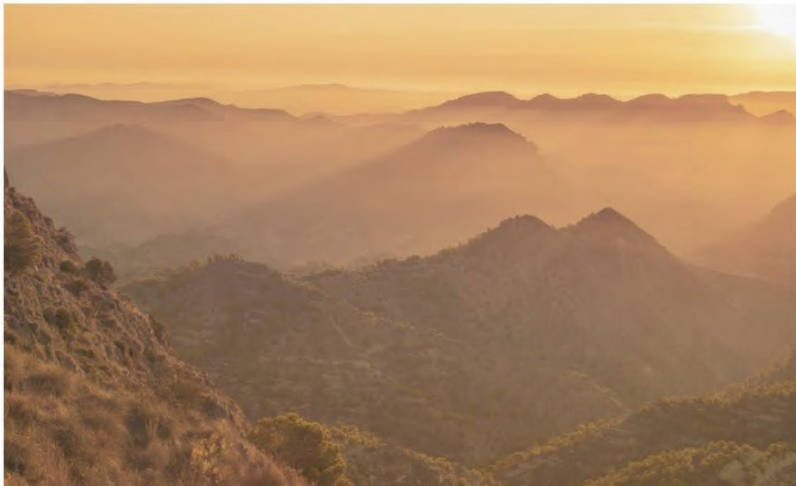
Elämänkaaren selaaminen

Mene etusivulle ja paina Elämänkaareni -kuvaketta päästäksesi katsomaan tallentamiasi kuvia.

Kuvasi ovat katsottavissa aikajärjestyksessä eri vuosikymmenien mukaan. Valitse liukukytkimen avulla haluamasi vuosikymmen. Paina vuosikymmen -kuvaketta päästäksesi katsomaan vuosikymmenen kuvia.

- 1965 -

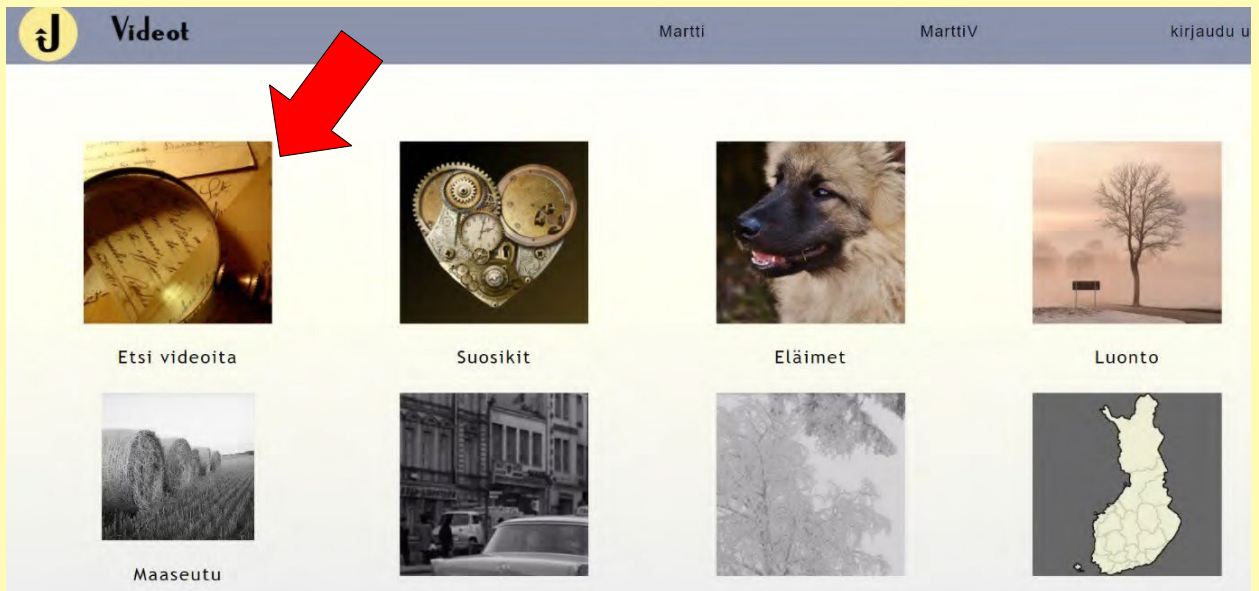

Painamalla harmaita nuoli -painikkeita pääset selaamaan kuviasi aikajärjestyksessä eteen - ja taaksepäin.

Painamalla X -painiketta voit poistaa kuvasi.

Painamalla Kynä -painiketta voit muokata kuvaan liittyviä tietoja, esimerkiksi vaihtaa kuvan nimen, vuosiluvun tai kertoa kuvan herättämistä muistoista.

Videot Jututuksessa

Jututuksessa on valmiiksi Youtubesta linkitettyjä videoita eri aiheista. Voit katsoa videoita painamalla kyseisen aiheen kuvaketta tai etsiä Youtuben kautta videoita Etsi videoita -kohdasta. Mieleiset videot voit tallentaa Suosikkeihisi.

Kirjoita hakusana -kohtaan, esimerkiksi Tapio Rautavaara ja Tuloksia -kohtaan montako hakutulosta haluat näkyville kerralla. Lopuksi paina Hae -painiketta. Hakutuloksista voit tallentaa videoita omaan Suosikit -listaan painamalla videon alapuolella näkyvää Tallenna -painiketta.

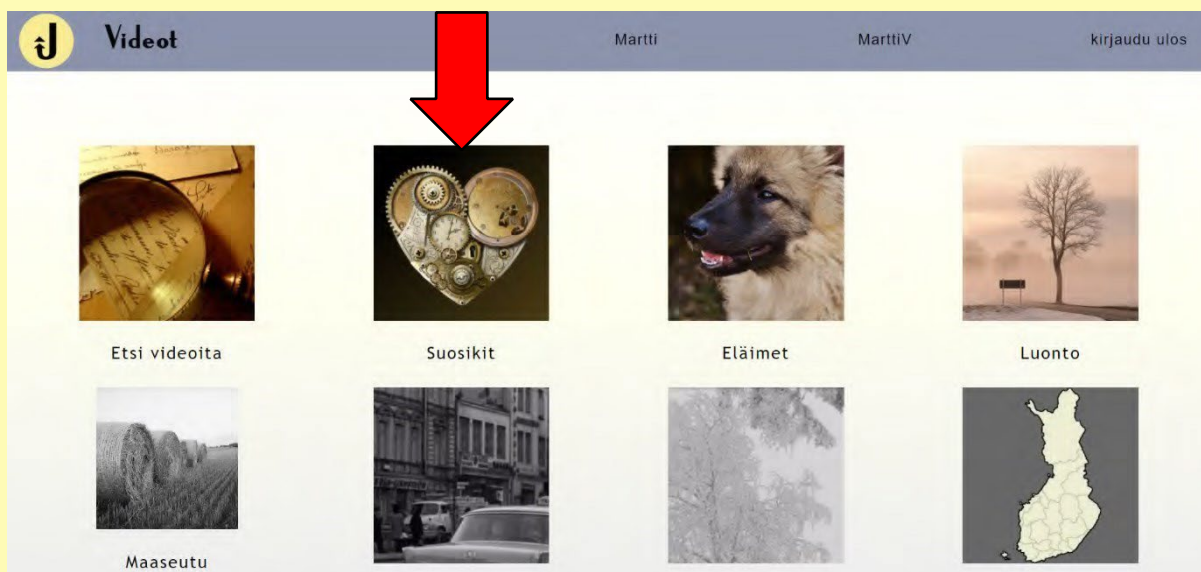

Voit lisätä laitteeltasi myös omia videoita Suosikkeihin. Mene ensin Videot -osion Suosikkeihin. Paina Plus -painiketta lisätäksesi videosi.

Valitse laitteeltasi haluamasi video tai lisää linkki videoon Youtubessa tai Vimeossa. Omalta laitteeltasi tallennettava videotiedosto pitää olla ogv-muodossa. Internetissä on mahdollista muuttaa tiedosto haluttuun muotoon. Lopuksi paina Tallenna -painiketta.

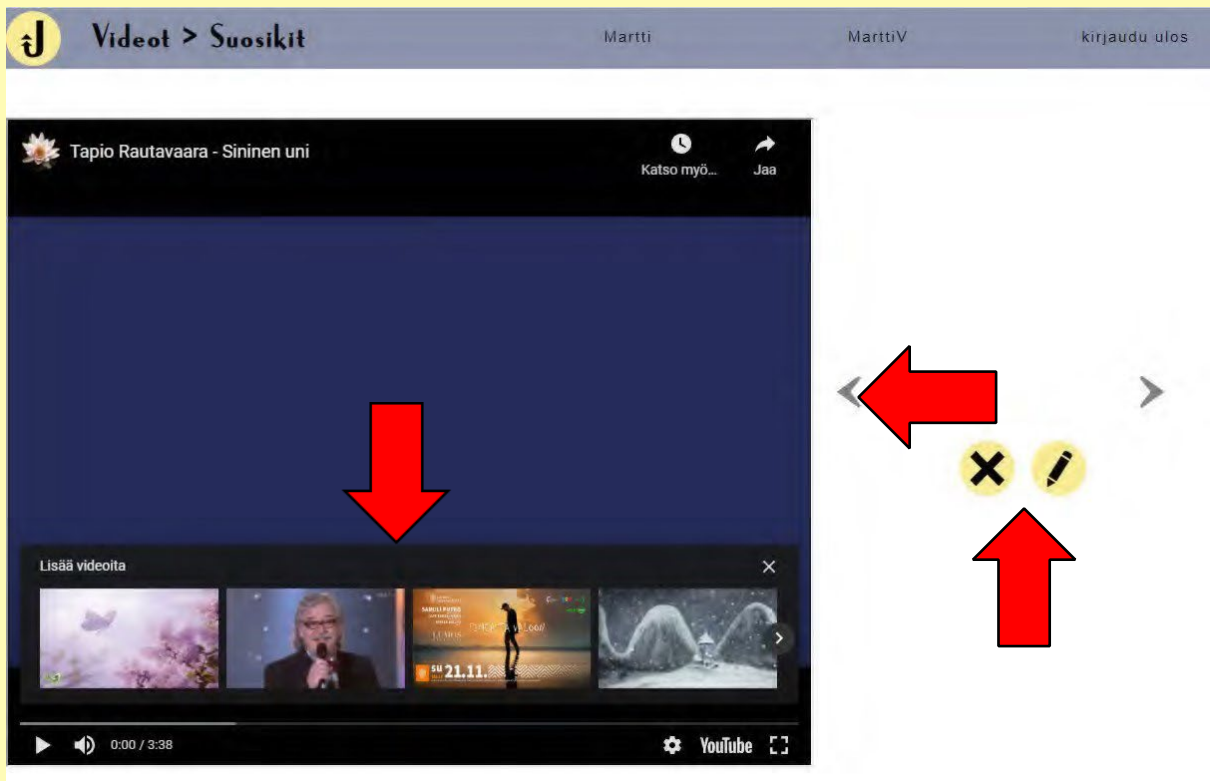
Videoiden katsominen Jututuksessa

Löydät tallentamasi videot painamalla Suosikit -kuvaketta.

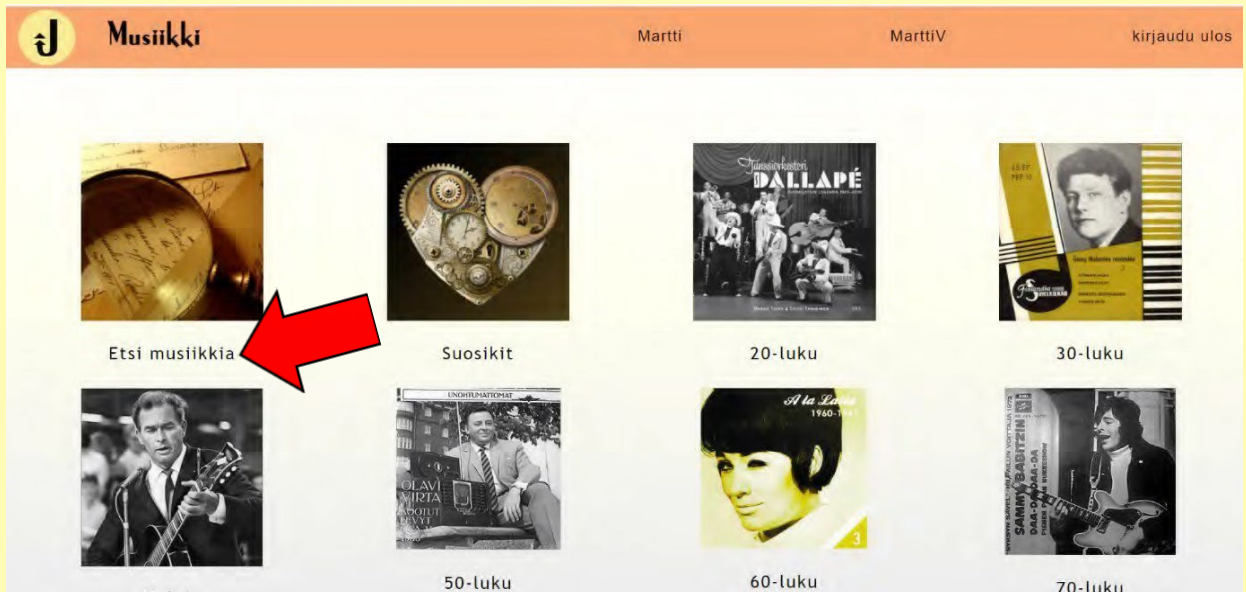
Voit katsella tallennettuja videoita klikkaamalla videota.

Nuoli -painikkeista pääset selaamaan tallentamiasi videoita. Katsottuasi yhden videon loppuun sinulle tulee myös Youtuben ehdottamia videoita automaattisesti. Automaattisesti ehdotettuja videoita ei tarvitse katsoa, vaan voit siirtyä omalla Suosikit -listallasi seuraavaan videoon nuoli painikkeiden avulla.

Painamalla X -painiketta voit poistaa videon ja painamalla kynä painiketta voit vaihtaa videolle lempinimesi tai kirjoittaa erilaista tietoa liittyen videon, esimerkiksi sinun ensimmäisen tanssisi tämän musiikin tahtiin.

Musiikki Jututuksessa

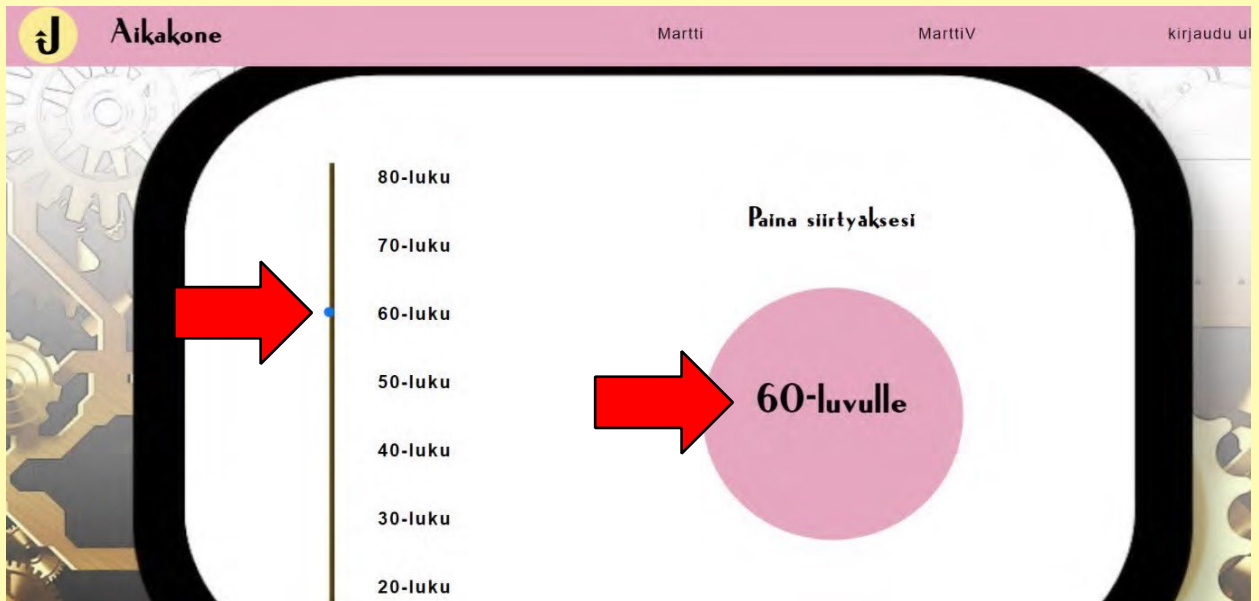

The screenshot shows the 'Musiikki' section of the application. At the top, there is a navigation bar with the 'Musiikki' title and user information. Below this, a grid of music-related items is displayed. A red arrow points to the 'Etsi musiikkia' button. The grid includes categories like 'Suosikit', '20-luku', '30-luku', '50-luku', '60-luku', and '70-luku', each with a representative image.

Musiikki-toiminto on samanlainen, kuin Videot -toiminto. Jututuksessa on valmiiksi valikoituja Youtuben kautta linkitettyjä kappaleita eri vuosikymmeniltä. Voit kuunnella niitä painamalla kyseisen vuosikymmenen kuvaketta.

Voit halutessasi etsiä musiikkia Youtubesta Etsi musiikkia -kohdasta. Voit tallentaa kappaleita Suosikit listaan painamalla kappaleen alapuolella näkyvää Tallenna -painiketta. Eri kappaleiden selaaminen, poistaminen ja kappaleisiin liittyvien tietojen muokkaaminen tapahtuu samanlaisten toimintojen avulla kuin Videot -osiossakin.

Aikakoneen käyttö

Aikakone -toiminnon avulla voit vieraila eri vuosikymmenillä katsoen vuosikymmeniin liittyviä kuvia ja lukien ajanjakson ilmiöistä. Liukukytkintä siirtämällä ylös tai alas aikajanalla voit valita haluamasi vuosikymmenen. Paina sitten vuosikymmenen kuvaketta.

Vuosikymmenen kuvia voit selata eteenpäin käyttäen nuoli painikkeita. Hymynaama -painiketta painamalla voit tallentaa kuvan omiin suosikkeihisi ja surunaama -painikkeesta taas lähetät palautetta ylläpitäjälle, ettei kuva ollut sinulle mieleinen. Korva -painikkeesta voit kuunnella kuvan äänimaailmaa ja eläytyä kuvan hetkeen.

Lyhyesti tietoturvasta ja tekijänoikeuksista

Käytettävien teknisten laitteiden ja ohjelmistojen säännöllinen päivittäminen tukee tietoturvallista käyttöä. Päivitykset kannattaa asentaa päivittymään automaattisesti. Tietoturvaohjelmiston, selainohjelmiston, käyttöjärjestelmän, ohjelmistojen ja mobiililaitteen päivityksellä parannetaan myös laitteiden ja sovellusten suorituskykyä.

Valokuvien, musiikin ja videoiden julkaisussa täytyy ottaa huomioon tekijän oikeudet. Tekijänoikeudella tarkoitetaan teoksen tekijän yksinoikeutta päättää, missä, milloin ja miten hänen teostaan käytetään. Tekijänoikeus ei suojaa teoksen ideaa, tieto- tai teoriasisältöä, mutta persoonallisen ilmaisumuodon se suojaa. Teoksia saa kopioida yksityiseen käyttöön, mikä tarkoittaa teoksen käyttämistä henkilökohtaisesti, perheen kesken tai ystäväpiirissä. Muista henkilöistä yksityisissä tiloissa otetun kuvan henkilöiltä tulee pyytää lupa kuvan käyttöön.

Creative Commons (CC) lisensseillä tekijänoikeuden haltija voi antaa haluamansa vapaudet teoksen käyttämiseen, katsomiseen tai jakamiseen. Verkosta löytyy Creative Commons- lisenssin alaisuudessa tuotettuja ilmaiseksi jaossa olevaa musiikkia ja äänitehosteita esimerkiksi sivustoilta: Freesound.org, Freemusicarchi-ve.org ja Freeplaymusic.com. CC-lisenssoitua teosta käytettäessä tulisi mainita teoksen tekijä sekä linkki alkuperäisteokseen, jos se on teknisesti mahdollista. CC- lisenssoitujen kuvien välittämiseen on erikoistunut myös monia ilmaisia kuvanpankkeja, kuten esimerkiksi Pixabay, Pexels, Burst ja Unsplash.

Digitarinat

Digitarina voidaan tehdä mistä vain aiheesta käyttäen kuvia, videota, musiikkia, tekstiä ja kertojan omaa ääntä. Onnistuneen digitarinan ominaispiirteitä ovat: tarinan selkeä näkökulma, katsojan koukuttava rakenne, emotionaalinen jännite tarinassa, selkeä äänen käyttö, musiikin luoma sisältö, kuvien ja tekstin yhteensopivuus, tarinaa tukeva sopiva rytmi ja tauotus. Tarina voi ilmaista ihmisen elämäntarinan lisäksi myös hänen arvojaan ja elämänkatsomustaan. Digitaalista tarinan kerrontaa voidaan helpottaa luottamuksellisella ja avoimella ilmapiirillä sekä luovuuteen kannustavalla ohjaustyylillä.

Kuva: Onnistuneen digitarinan elementit (Kuvat: Unsplash)

Valokuvien avulla pääsee alkuun tarinan kerronnassa, sillä jokainen kuva sisältää muistoja ja kokemuksia kuvan tilanteesta ja ajasta. Digitarinassa kuva voi toimia tarinan inspiraation lähteenä, mutta kuvan ei välttämättä tarvitse esittää juuri tarinan aihetta. Elämäntarinan kirjoittamisessa voi lähtökohtana miettiä elämän käännekohtia, tapahtumia ja tärkeitä ihmisiä.